

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.696/2017/4.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke
. Tibold Ágnes előadó bíró
. CsőkeAndrea bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Zilahy és Társa Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Zilahiné dr. Gellei Emőke
ügyvéd

Az I. rendű alperes:

A II. rendű alperes:

A III. rendű alperes:

Az I. és II. rendű alperesek képviselője: Kardos, Pető és Törőcsik Társas Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Törőcsik Tamás ügyvéd

A per tárgya: szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az I. és II. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéletábra, Pf.III.20.054/2017/3. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Kecskeméti Törvényszék, 4.P.21.829/2015/22. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet - a perköltségre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletének felülvizsgálati kérelemmel érintett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) Ft másodfokú és 82.700 (nyolcvankétezer-hétszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak - felhívásra - 48.000 (negyvennyolcezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2008. február 20-án a felperes és a III. rendű alperes mint adósok és zálogkötelezettek, valamint az I. és II. rendű alperesek mint

hitelezők és zálogjogosultak jelzálogjoggal biztosított deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelyet közjegyzői okiratba foglaltak.

- [2] A szerződés III. pontjának második és harmadik bekezdése szerint: „A Szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az Adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében, annak közokirati tanúsításaként, az Adósoknak a Hitelezőnél vezetett számlái és a Hitelező vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el.
Az Adósok és a Zálogkötelezettek alávetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az Adósok terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a Hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.
- [3] A szerződés V.4. pontja - többek között - az alábbi rendelkezést tartalmazza:
„A szerződő felek megállapodnak abban, hogy a Hitelezőnek és Zálogjogosultnak az e közjegyzői okirat szerinti kölcsönszerződés, valamint jelzálogjog fennállása alatt hatályos mindenkor Általános Üzletszabályzatát és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálogjog típusú hitelekéről szóló Üzletszabályzatát [...] kifejezetten a kölcsön jogviszony és jelzálog jogviszony részévé teszik.”

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [4] A felperes módosított keresetében - egyebek mellett - a kölcsönszerződés III. pontjának [2] pontban idézett szövegrésze, valamint a V. pont „mindenkori Üzletszabályzatra” utaló kitétele tisztességtelenségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjaira hivatkozással. A III. rendű alperest ennek túrására kérte kötelezni.
- [5] Az I-II. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték; a III. rendű alperes ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatát a felülvizsgálattal érintett körben azzal indokolta, hogy a közokiratba foglalt kölcsönszerződés a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 21. § (1) bekezdése alapján a jogosult kérelmére záradékkal látható el, és a kölcsönszerződés ténytanúsítványra vonatkozó kikötése a végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekre vonatkozó, a

polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 369. §-ában szabályozott bizonyítási teher alakulását a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg. Az V.4. pont vonatkozásában pedig felperes nem állította és nem bizonyította, hogy az üzletszabályzatra történő utalás mely kitétele milyen módon hárít rá többletterhet.

- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította a kölcsönszerződés III. pontja keresettel támadott rendelkezésinek, valamint a V.5. pontból [helyesen V.4. pont] a hatályos mindenkori általános üzletszabályzatra és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálogjog típusú hitelekéről szóló üzletszabályzatra vonatkozó kitétel érvénytelenségét. A perköltségre vonatkozó rendelkezést akként változtatta meg, hogy azt a felek egyenlő arányban kötelesek viselni, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [8] A másodfokú bíróság a III. pont perbeli rendelkezéseit a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjába ütközőnek ítélte. Kifejtette, bár az I. és II. rendű alperesek ezen kikötés hiányában is kérhetik a közjegyzőtől végrehajtási záradék kiállítását, azonban lényegesnek tekintette, hogy a III. pont arra biztosít lehetőséget az I-II. rendű alpereseknek, hogy felmondás nélkül is ténytanúsítványt állíttassanak ki az adósok számításuk szerint fennálló tartozásáról, és annak végrehajtási záradékkal történő ellátását kérik. Míg a felmondáson alapuló végrehajtás esetén a végrehajtást kérőre hárul annak bizonyítása, hogy a követelése fennáll, addig ha a záradékolt okirat az adós elismerésén alapul, a bizonyítási teher megfordul, és az adósnak kell bizonyítani, hogy az elismert követelése nem áll fenn. A támadott kikötés továbbá egyoldalú hatalmasságot biztosít az I-II. rendű alperesek számára a tekintetben, hogy meghatározzák, áll-e fenn tartozása a felperesnek, és ha igen, milyen mértékben.
- [9] A kölcsönszerződés V.4. pontja vonatkozásában az ítélet tábla rögzítette, az üzletszabályzati rendelkezésben a mindenkori üzletszabályzatra vonatkozó kitétel sérti az rPtk. 205/B. § (1) bekezdését. Úgy ítélte meg, hogy ez a szerződéses kikötés már előre lehetővé teszi az általános szerződési feltétel akár az adós hátrányára történő megváltoztatását anélkül, hogy azt a másik fél megismerje, és kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadja.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] Az I. és II. rendű alperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet keresetét e tekintetben is elutasító rendelkezésének helybenhagyását kérték. Állították, a jogerős ítélet sérti a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 77-78. §-ait, 283. § (1) és (3) bekezdését, 275. § (1) és (2) bekezdését, az

rPtk. 209. § (5) és (6) bekezdését, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontját.

- [11] Arra hivatkoztak, hogy a másodfokú bíróság erre vonatkozó kereseti kérelem és fellebbezési hivatkozás nélkül döntött a szerződés V.4. pontjának az érvénytelenségéről, továbbá a fellebbezés a kölcsönszerszerződés III. pontjára sem terjedt ki, így e pont érvénytelenségét sem vizsgálhatta volna az ítélet tábla.
- [12] A per érdemében előadták, a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a kölcsönszerződés III. pontját, az nem fordítja meg a bizonyítási terhet és nem jogosítja fel az alpereseket a teljesítés jogszerűsége kizárólagos megállapítására. Álláspontjuk alátámasztására többek között hivatkoztak a Vht. 21. §-ában, a jelenleg hatályos 23/C. §-ában és a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. tv. (a továbbiakban: közjegyzői tv.) 111-112. §-aiban, továbbá a Hpt. 283.§ (1) és (3) bekezdésében, 275. § (1) és (2) bekezdésében írtakra.
- [13] Az V.4. pontban írt „mindenkori üzletszabályzatra” utalás vonatkozásában kifejtett álláspontjuk szerint az a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 207. §-ában és 210. § (3) és (4) bekezdéseiben írtaknak megfelel, ezért tisztességtelensége nem vizsgálható. Érdemi vizsgálata esetén sem tekinthető tisztességtelennek, mert a módosított üzletszabályzat esetleges tisztességtelen kikötései érvénytelenségének megállapítását mind a fogyasztó, mind az arra feljogosított szervezetek kérhetik, ami azonban ez esetben is csak a támadott kikötések semmisségét, de nem az egész üzletszabályzat alkalmazhatóságát zárja ki.
- [14] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és megállapította, az a hivatkozott indokok alapján jogszabálysértő.
- [16] A Kúria utal az rPp. 272. § (2) bekezdésében és az azt értelmező, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK véleményben írtakra. Az ezekben foglaltak szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokát ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel. Ennek

hiányában a felülvizsgálati kérelem, illetve annak hiányos hivatkozása érdemben nem bírálható el.

- [17] Az I-II. rendű alperesek a felülvizsgálati kérelemben az anyagi jogszabálysértések mellett hivatkoztak a kereseti kérelmen, illetve a fellebbezés korlátaival való túlterjeszkedésre is, azonban a megsértett jogszabályhely megjelölésének hiányában az eljárási szabálysértéseket a Kúria nem vizsgálhatta. Ugyancsak nem vizsgálhatta a Hpt. 77-78. §-ában írtak állított megsértését, önmagában azért, mert ezzel kapcsolatos jogi okfejtést a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazott.
- [18] A kölcsönszerződés III. pontjával összefüggésben a Kúria az EBH 2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatában kifejtetteket változatlanul, minden részletében irányadónak tekinti. Az adott ügyben a perbelivel tartalmilag, a lényegét tekintve megegyező szerződéses rendelkezés tekintetében a Kúria akként foglalt állást, hogy az a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem fordítja meg. Rámutatott, az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg, és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Döntésének jogi indokolásában hangsúlyosan hivatkozott az rPtk. 242. §-ában, az rHpt. 206. §-ában, a Vht. 21. §-ában, a közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésében, a Korm. rendelet 1. § (1) bek. i) és j) pontjaiban írtakra. Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordította meg. A Hpt. rendelkezéseivel kapcsolatos e körben kifejtett megindokolt jogi okfejtést figyelmen kívül hagyta, mivel a hivatkozott jogszabály a szerződés megkötését követően lépett hatályba.
- [19] A jogerős ítélet a III. pont vitatott rendelkezését a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjába ütközően is tisztességtelennek találta, mert az kizárólagosan az I-II. rendű alperest jogosítja fel a felperes teljesítése szerződésszerűségének megítélésére. A Kúria a BH 2018.146. számon közzétett határozatában már ebben a kérdésben is állást foglalt, amelyet az ott kifejtett indokokra utalással jelen ügyben is fenntart. Annak lényege szerint az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet arra jogosítja fel, hogy maga állapítsa meg a saját teljesítése megfelelőségét. A keresettel támadott szerződéses rendelkezés azonban nem tartalmaz az I-II. rendű alperest a megjelölt körben megillető egyoldalú jogosítványt, nem érinti (nem vonja el) a felperes kötelmi jogát arra, hogy az alperes szolgáltatásának megfelelőségét megítélje és minősítse (rPtk. 283. §), így a kölcsönszerződés III. pontjának tisztességtelensége ezen a címen sem állapítható meg.

- [20] Az ítélet tábla ezen szerződéses kikötés tisztességtelenségét a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja alapján nem állapította meg, ezért a felülvizsgálati kérelem e jogszabály megsértésére való hivatkozását a Kúria figyelmen kívül hagyta.
- [21] A kölcsönszerszerződés V.4. pontjában a mindenkori üzletszabályzatra utalás tekintetében a Kúria álláspontja a következő:
E szerződéses rendelkezés vizsgálatát nem zárja ki a szerződéskor hatályos rPtk. 209. § (5), utóbb (6) bekezdésébe foglalt azon rendelkezés, miszerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. Az rHpt. I-II. rendű alperes által hivatkozott 207. §-a és 210. § (3) és (4) bekezdése - ahogyan arra az I. és II. rendű alperesek is hivatkoztak - az üzletszabályzat alkalmazását, az ott meghatározott körben a módosítás lehetőségét és szabályait rögzítik, ami nem azonos a támadott szerződéses tartalommal.
- [22] A Kúria ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy az nem minősül az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelennek. Az a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperes hátrányára nem állapítja meg.
- [23] A peres felek hosszú távra - 20 évre - szerződtek. Az I-II. rendű alpereseknek az rHpt. 207. §-a alapján jogszabályi kötelezettségük volt, hogy az általános szerződési feltételeiket üzletszabályzatba foglalják. Annak az ügyfél hátrányára - meghatározott körben - történő módosítása kereteit a szerződéskötéskor hatályos rHpt. 210. § (3) és (4) bekezdése szabályozta. A szerződéskötéskor az rPtk 205/B. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés részévé vált 2008. február 15-től hatályos, 8. sorszám alatt csatolt üzletszabályzatok záró rendelkezései maguk utalnak arra, hogy a hitelintézetek által kötelezően alkalmazandó jogszabályváltozás esetén az új, illetve a módosult jogszabályi rendelkezés az üzletszabályzat részévé válik. Tehát maguk az üzletszabályzatok felhívták a felperes figyelmét arra, hogy az üzletszabályzat rendelkezései a jogi szabályozás módosítása folytán változhat. Azt is rögzítik az üzletszabályzatok, hogyha az üzletszabályzat módosítása nem kötelezően alkalmazandó jogszabályváltozás következménye, akkor kell azt az ügyfél részéről elfogadottnak tekinteni, ha az üzlethelyiségben a kifüggesztéstől számított 15 napon belül észrevételt nem tesz, kifogást nem emel. A hivatkozott rendelkezések emellett biztosítják a felmondás jogát is.
- [24] A szerződésben szereplő „mindenkori” kikötésre utalás a Kúria álláspontja szerint nem tisztességtelen. Önmagában ugyanis ez a kikötés az rPtk. 209. § (1) bekezdésében a tisztességtelenség megállapításához szükséges törvényi tényállási elemeket nem tartalmazza. Ténylegesen ez a feltétel jogot vagy kötelezettséget nem állapít meg. Amennyiben azonban az I-II. rendű alperesek az üzletszabályzatban, annak módosításával a felperesre nézve

tisztességtelen, jogszabályba ütköző feltételt helyeznek, helyeznének el, akkor a felperes az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:103. § (3) bekezdése alapján kérheti ezen módosult üzletszabályzati rendelkezés tisztességtelenségének, illetve (részleges) érvénytelenségének megállapítását. Az az eset tehát, hogy az I-II. rendű alperesek az üzletszabályzatuk módosításával a felperesre nézve sérelmet okozó rendelkezéseket iktatnak be az üzletszabályzatba, a felperes által elhárítható.

- [25] A jelen határozatban írtakkal érdemben azonosan foglalt állást a Kúria a Pfv.VI.21.594/2017/4. számú határozatában.
- [26] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítélet felülvizsgálattal érintett rendelkezését helybenhagyta.

Záró rész

- [27] A Kúria a döntése alapján a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I-II. rendű alperesek - 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései alapján megállapított - ügyvédi munkadíjából és az általuk lerótt felülvizsgálati eljárási illetékből álló másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megfizetésére. A felperes a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles az illetékfeljegyzési jogára tekintettel le nem rótt fellebbezési eljárási illeték állam részére való megfizetésre.
- [28] A Kúria a döntését tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2018. szeptember 13.

Dr.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk.
előadó bíró, Dr. Csőke Andrea sk. bíró